

PATVIRTINTA

Zarasų socialinės globos namų direktoriaus

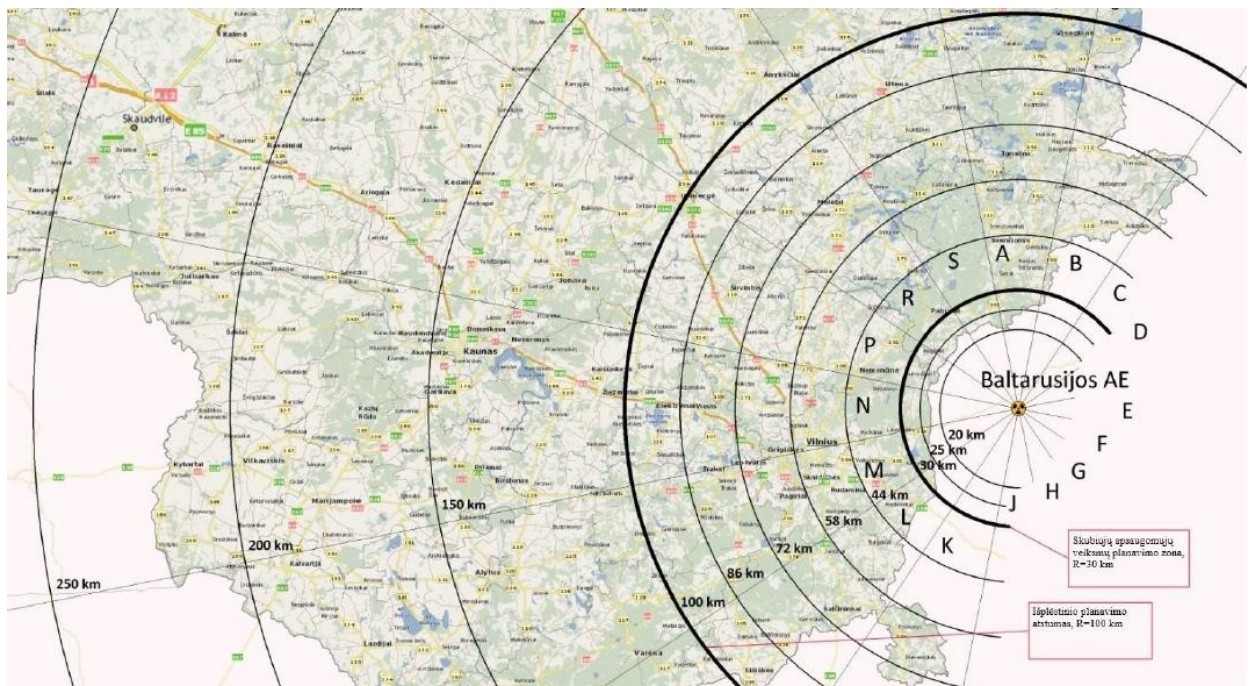
2025 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 3-18

STABILIOJO JODO PREPARATŲ SAUGOJIMO IR LAIKYMO ĮSTAIGOJE, BEI DALIJIMO ORGANIZAVIMO GALIMOS BRANDUOLINĖS AR RADIOLOGINĖS AVARIJOS ATVEJU APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Stabiliojo jodo preparatai (Kalio jodido tabletės) vartojami, siekiant apsaugoti skydliaukę nuo radioaktyviojo jodo, kuris išsiskirtų į aplinką įvykus branduolinei avarijai. Skydliaukės prisodrinimas stabilioju jodu, kai aplinkoje pasklinda radioaktyvusis jodas, yra paremtas skydliaukės fiziologija. Laiku pavartojus Kalio jodido tabletes, skydliaukė užpildoma stabilioju jodu ir apsaugoma nuo radioaktyviojo jodo kaupimosi bei žalojančio jo poveikio. Įprastai skydliaukės veiklai reikalingas stabilusis jodas, kuris reikalingas žmogui svarbių, nepakeičiamų hormonų gamybai. Avarijos metu pasklidęs radioaktyvusis jodas išskirtinai kaupiasi skydliaukėje, ją apšvitina ir žaloja. Praėjus kuriam laikui po skydliaukės apšvitos radioaktyviuoju jodu, gali atsirasti šios liaukos vėžinių susirgimų. Todėl branduolinės avarijos atveju suvartotas Kalio jodidas gyventojams sumažintų skydliaukės vėžio išsivystymo riziką. Pažymėtina, kad Kalio jodido tabletės skydliaukės apsaugai vartojamos tik tada, kai aplinkoje pasklinda radioaktyviojo jodo ir tik tada, kai jas vartoti nurodo Sveikatos apsaugos ministerija (sprendimus dėl skydliaukės blokavimo jodu gyventojams taikymo priima savivaldybės administracijos direktorius ar Vyriausybės ekstremalių situacijų komisija, gavę Sveikatos apsaugos ministerijos rekomendacijas). **Skydliaukės apsaugai branduolinės ar radiologinės avarijos atveju netinka vartoti vaistinėse parduodamų spiritinių ar vandeninių jodo tirpalų, purškalų su jodu, maisto papildų su jodu, nes jie neapsaugo skydliaukės nuo radioaktyviojo jodo žalingo poveikio.**

Sveikatos apsaugos ministerija Kalio jodido (KI) tabletes paskirstė 16-oje savivaldybių, esančių 100 kilometrų atstumu nuo Astravo atominės elektrinės.

II. ATSAKINGO, UŽ KALIO JODIDO (KI) PREPARATO LAIKYMĄ, SAUGOJIMĄ IR DALINIMĄ, ASMENS ATSAKOMYBĖS

Branduolinės energetikos objekto prevencinėje apsaugomųjų veiksmų zonoje ir skubių apsaugomųjų veiksmų zonoje esantys gyventojai vartoja stabiliojo jodo preparatus, kuriuos ūkio subjektų ir kitų įstaigų (švietimo, ikimokyklinio ugdymo, asmens sveikatos priežiūros, globos įstaigų ir kitų) darbuotojams, personalui, moksleiviams, pacientams, globotiniams ir kitiems išduoda ūkio subjektų ir kitų įstaigų vadovų paskirti asmenys. Turi būti patvirtintas už stabiliojo jodo preparatų saugojimą, atnaujinimą, šių preparatų išdavimą darbuotojams, personalui, moksleiviams, pacientams, globotiniams ir kitiems ir jų instruktavimą, kaip vartoti stabiliojo jodo preparatus, atsakingų asmenų sąrašas. Ūkio subjekto ir kitos įstaigos vadovas reikiamą stabiliojo jodo preparatų kiekį įsigyja iš anksto ir saugo tam tinkamoje patalpoje.

Atsakingų asmenų sąrašas ir atsakomybės:

Eil. Nr.	Vardas ir Pavardė	Pareigos	Atsakomybė
1.	Piotr Gluchov	Direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams	Atsakingas už Kalio Jodido (KJ) preparato reikiamo kiekio nustatymą ir už asmenų instruktavimą apie Kalio Jodido preparato vartojimą
2.	Nijolė Šinkūnaitė	Vyriausioji slaugytoja	Atsakinga už preparato saugų laikymą, tinkamų saugojimo sąlygų užtikrinimą, galiojimo termino priežiūrą.
3.	Liudmila Valašinskienė; Liudmila Vainauskienė; Laisvūnė Valkauskienė; Vitutė Kilbauskienė; Virginija Stunžėnienė; Taisija Potapceva; Vida Naprienė; Jekaterina Smalinskienė; Tatjana Jakubonienė	Bendrosios praktikos slaugytojos	Atsakingi už dalinimą poreikio metu ir suvartojusių žmonių registravimą registro lentelėje, duomenų perdavimą įstaigos direktoriui.

III. KALIO JODIDO (KI) LAIKYMAS IR SAUGOJIMAS

Kalio jodidas (KI) turi būti laikomas ir saugomas sausoje, uždaroje vietoje. Įstaigoje numatoma laikymo vieta nurodoma lentelėje:

Eil. Nr.	Patalpos pavadinimas, saugojimo vieta	Turimas preparatų kiekis
1.	Sveikatos priežiūros specialistų kabinete, spintelėje (sausoje ir tamsioje vietoje).	Pagal gyventojų skaičių.

IV. PARUOŠIAMIEJI VEIKSMAI

Pranešimas apie Kalio jodido vartojimo poreikį gaunamas iš Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento (jam padeda Aplinkos ministerija (Aplinkos apsaugos agentūra, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba), Energetikos ministerijos, Susisiekimo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Policijos departamento, Valstybės sienos apsaugos tarnybos, Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcijos, Radiacinės saugos centro, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnybos ir savivaldybės administracijos). Gyventojų perspėjimas vyksta periodiškai 45 sekundėms įjungiant sirenas (taip perduodamas išspėjamasis garsinis civilinės saugos signalas „Dėmesio visiems“) ir 15 sekundžių balsu skelbiant civilinės saugos signalą „Radiacinis pavojus“ (frazė „Radiacinis pavojus“ balsu pakartojama 3 kartus). Išspėjamasis garsinis ir balsu skelbiamas civilinės saugos signalai kartojami 3 kartus. Bendra perspėjimo trukmė neturi viršyti 3 minučių.

Po išspėjamojo garsinio ir balsu skelbiamo civilinės saugos signalų per Lietuvos Respublikos nacionalinio radijo ir televizijos programas, kitų nacionalinių, regioninių ir vietinių transliuotojų programas, taip pat per visas kitas visuomenės informavimo ar visuomenės naudojamas ryšių priemones pateikiama trumpa informacija apie gresiančią ar susidariusią valstybės lygio ekstremaliąją situaciją dėl branduolinės ir (ar) radiologinės avarijos branduolinės energetikos objekte, galimus jos padarinius ir pirminės rekomendacijos gyventojams. Informacijos ir rekomendacijų pateikimo trukmė neturi viršyti 1 minutės 30 sekundžių.

Įstaiga gavusi pranešimą apie Kalio jodido vartojimo poreikį, informuoja atsakingus asmenis nurodytus **atsakingų asmenų sąrašo ir atsakomybių lentelėje**. Atsakingi asmenys imasi sekančių veiksmų:

1. Surenka turimą Kalio jodido tablečių kiekį;
2. Patikrina ar tablečių įpakavimai nėra pažeisti, tabletės nėra sudrėkusios, sulūžusios ar netinkamos vartoti;
3. Organizuoja asmenų instruktavimą dėl tablečių vartojimo;
4. Tablečių komplektai ir tablečių registracijos žurnalas išdalinami specialistams
5. Atsakingi specialistai pildo suvartotųjų tablečių registro sąrašą;
6. Apie įgyvendinimo procesą informuoja įstaigos direktorių.

V. KALIO JODIDO (KI) VARTOJIMO INSTRUKCIJA

1. Vartojamas tik gavus nurodymą;
2. Kiekvienam asmeniui parenkamas reikiamas kiekis preparato (KI);
3. Rekomenduojama vartoti po valgio;
4. Tabletes patartina užgerti vandeniu, ar kitu skysčiu;
5. Tabletes galima tirpinti vandenyje ar kituose skystuose produktuose (**ištirpintos tabletės vartojamos nedelsiant, nes prasideda veikliosios medžiagos skilimas**);
6. Negalima vartoti jei tarša (Jodas 131) į organizmą yra įkvėptas ar patekęs su maistu (esama užterštoje teritorijoje) praėjus 8 valandoms.

Jei preparato išgeriama praėjus 4-6 valandoms po radioaktyviojo jodo ekspozicijos, apsauga sudaro apie 50 %. Praėjus 12 valandų po ekspozicijos preparato vartojimas nebenaudingas, nes per tą laiką skyd liaukė sukaupė radioaktyvųjį jodą.

VI. KALIO JODIDO (KI) VARTOTINI KIEKIAI

Branduolinės ar radiologinės avarijos metu aplinkoje pasklidus radioaktyviojo jodo ir tik Sveikatos apsaugos ministerijai rekomendavus, reikia suvartoti žmonių amžiaus grupei nustatytą KI tablečių kiekį.

Amžius	Vienkartinė dozė, mg	Tabletės dalis
Nuo 3 metų iki 12 metų (vaikas)	65	Viena tabletė
Daugiau kaip 12 metų (vaikai ir suaugusieji)	130	Dvi tabletės

Įvertinus avarinę situaciją (radioaktyviojo jodo išmetimo trukmę, ir kt.), suaugusiems žmonėms gali rekomenduojama suvartoti antrą paros dozę. Išimtis taikoma naujagimiams iki 1 mėnesio amžiaus, nėščioms ir krūtimi maitinantioms moterims bei vyresniems nei 60 metų amžiaus žmonėms, kuriems rekomenduojama tik viena Kalio jodido paros dozė.

VII. GALIMI ŠALUTINIAI POVEIKIAI

Retais atvejais gali pasitaikyti šalutinis Kalio jodido preparato poveikis to pasekoje gali būti įtakotos: padidėjusio jautrumo reakcijos, pasireiškiančios seilių liaukų patinimu, galvos skausmu, bronchų spazmu arba virškinimo sutrikimais. Tęstinis vartojimas gali sukelti depresiją, nervingumą, lytinio pajėgumo sutrikimą ir nemigą, laikinus odos išbėrimus. Perdozavus gali atsirasti jodizmo simptomų: galvos skausmas, seilių liaukų skausmingumas ir patinimas, karščiavimas, laringitas, ryklės patinimas arba uždegimas, virškinimo sutrikimas ir viduriavimas. Taip pat gali atsirasti plaučių edema.

SUVARTOTŲ KALIO JODIDO (KI) TABLEČIŲ REGISTRO SĄRAŠAS

Eil. Nr.	Vardas, Pavardė	Gimimo data	Išdavimo (suvartojimo) laikas	Tablečių, ar tablečių dalių kiekis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				
21.				
22.				
23.				
24.				
25.				
26.				
27.				
28.				
29.				
30.				
31.				
32.				
32.				
33.				
34.				
35.				
36.				
37.				
38.				
39.				
40.				